

Oslo 01/2/21

Innspill til gjenåpning av kultursektoren fra Norske Dansekunstnere

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 950 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor scenekunstheltet. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere i det frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunstheltet, samt ved de private og offentlige teaterinstitusjonene.

Norsk kunst- og kulturliv skal en dag gjenåpnes, til en ny normal. Kunstproduksjon, formidling og turneer skal igjen fylle prøve, produksjons- og visningsrom. Festivaler skal bidra til økt aktivitet i lokalmiljøet. Barn og unge skal igjen møtes på den private danseskolen. Og mot det som vil bli en ny vår for kunst- og kulturlivet trenger vi en kulturminister som baner vei for en trygg gjenåpning, men først når det blir forsvarlig mulig. Hvordan denne gjenåpningen skal skje, må utredes og planlegges nøye med hele næringskjeden. Å kun inkludere noen få, vil ikke være forsvarlig for det mangefasetterte kunst- og kulturlivet vi har i Norge. Vi ber derfor kulturminister og KUD å snakke med dem som innehar den bransjespesifikke kunnskapen som trengs for å utarbeide beredskapsplaner med ulike scenarier dersom nye smittevernsrestriksjoner blir innført, for å gi forutsigbarhet for arrangører, kunstnere, kulturarbeidere og underleverandører.

Et viktig premiss for en gjenåpning av kunst- og kulturlivet er at kunstnerne kommer seg gjennom krisen. Vi ser en gjentakende utfordring ved at kunstneren blir stående igjen alene, nederst på rangstigen. For at vi skal ha et kunst- og kulturliv å komme tilbake til, må kunstnerens behov og utfordringer belyses. Hvordan skal kunstneren forsvarlig skape sin kunst, og så i neste ledd, hvordan skal denne kunsten forsvarlig møte sitt publikum? For dansekunstens del produseres 90% av norske dansekunstproduksjoner av midler fra Norsk kulturfond. Det betyr at dansekunsten består av enkeltkunstnere som skaper, og programmerende teatre som formidler. Uten kunstneren har mange av dagens danse- og scenekunstinstitusjoner ingenting å tilby sine publikummere den dagen de kan ønske dem velkommen tilbake. Dette samvirket må sikres både fra kunstneren og institusjonens side. Norske Dansekunstnere kan det frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunstheltet, og vi bistår gjerne i arbeidet med tiltak og ordninger som vil skape tryggere og mer forutsigbare rammer for kunstnere, aktører og arrangører som opererer i dette feltet.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Aller først vil vi igjen påpeke at vi på langt nær er gjennom krisen, og lokale utbrudd og nedstengninger kan skje, ofte på kort varsel. Inntil vi er gjennom krisen trenger vi stimulerings- og kompensasjonsordninger som gir like og rettferdige muligheter til stimulans og kompensasjon, uavhengig av hvor inntekten i utgangspunktet generes fra. Dette betyr at ordninger og tiltak som ligger direkte under kulturministerens portefølje må samsvare. Det er ikke et brudd med armlengdes avstand prinsippet at kulturministeren sikrer at Norsk kulturråd administrerer ordninger under Norsk kulturfond, som samsvarer med de ordinære kompensasjons- og stimuleringsordningene. At alle kunstnere, aktører og arrangører som bidrar til å skape og formidle kunst i denne kritiske perioden har tilgang til å få kompensert merkostnader og direkte tap, eller motta midler som stimulerer til alternativ aktivitet, må være et minste felles multiplum.

Deretter ber vi kulturministeren og Kulturdepartementet følge nøye med på ordningene under andre departement, som har direkte innvirkning på kunst- og kulturlivet. Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende må videreføres og styrkes. Vi ber om at kompensasjonsgraden økes tilbake til 80%, og at man kommer med forsikringer om at denne ordningen vil videreføres gjennom hele krisen, og til kunst- og kulturlivet har kommet i gang igjen. Sammen med kunstnerstipender er denne ordningen en av de som treffer kunstnere og kulturarbeidere mest direkte, og mest effektivt. Vi er bekymret for en massiv kompetanseflukt fra kunst- og kulturlivet, og for å sikre at vi har et rikt kulturtilbud etter krisen, må vi sikre kompetansen nå.

Vi ber om følgende tiltak ut 2021, og så lenge krisen varer:

- Kompensasjons- og stimuleringsordninger som samsvarer, og som rettes inn mot hele bredden av kunst- og kulturfeltet. Dette gjelder også for det frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunstfeltet.
- Kompensasjons- og stimuleringsordningene må få enda lengre tidshorisonter, da scenekunstproduksjoner ofte er svært kostbare og tidkrevende å planlegge og gjennomføre. For å sikre at de store aktørene (både private og offentlige) tør å satse høsten 2021 og våren 2022 trenger de allerede nå søkbare ordninger, eller direkte økte tilskudd, som gir dem trygghet og forutsigbarhet, utover de ordninger og tidshorisonter som per i dag finnes.
- Det frie ikke-institusjonaliserte feltet operer i stor grad internasjonalt, og for dansekunsten viser tall at hele 40% av deres marked er internasjonalt. Staten må forplikte seg til å gå inn i materien som heter kompensasjon for tapte internasjonale inntekter i 2020 og 2021. En kompensasjonsordning for inntektstap ifm. internasjonale visninger og oppdrag har falt mellom alle stoler. EØS-reglementet har fått skylden, men vi ser nå at de i både Sverige og Finland lanserer kompensasjonsordninger for tap av internasjonale inntekter. Vi ber KUD om å se på dette på nytt, og finne innretninger som kan ta vare på kunstnerne som har betydelige tap som følge av bortfall av internasjonale visninger.
- Økte kunstnerstipender via Statens kunstnerstipend.
- Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende må forlenges så lenge krisen vedvarer, og kompensasjonsgraden må økes til 80%.

Gjenåpningen av kunst- og kulturlivet

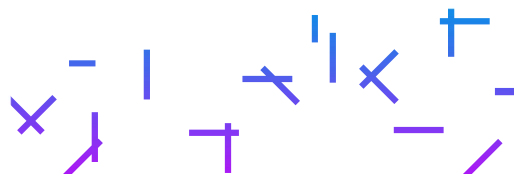
Det kommer en dag hvor vi igjen opplever at vi er tilbake til en ny normal, men for kunst- og kulturlivet har denne pandemien vist oss hvor sårbar denne bransjen er, og hva man faktisk ikke bør gå tilbake til. Pandemien har gitt oss en unik mulighet til å se på hvordan kunst- og kulturlivet samvirker, hvilke strukturer som ivaretar kunst- og kultur, og hvordan bransjen kan og bør utvikle seg videre. Vi anerkjenner at det vil være svært viktig å følge opp konkret inn mot de tiltak som foreligger per i dag, og det vil være behov for å se nøye på hvordan ulike deler av kulturbransjen kan og bør gjenåpnes. Men for oss, er det nå kanskje vel så viktig å vende blikket enda lengre fremover, og se på hvilke tiltak som må utvikles.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

På veien ber vi om at hele næringskjeden inkluderes. Det er stor forskjell på hvilke behov en stor konsertarena som kan ta flere tusen publikummere, og et lite programmerende teater som samarbeider med kunstnere i det frie ikke-institusjonaliserte feltet har. Å lytte til de aktører som har denne spesifikke kunnskapen blir essensiell, da vi tror at gjenåpningen vil ha behov for mangefasetterte tiltak og veiledere.

Fordi den frie ikke-institusjonaliserte scenekunsten er avhengig av et internasjonalt marked for å kunne opprettholde en høy aktivitet, vil ulike lands smittetrykk, innreise- og karantenereregler bli et viktig poeng å se på. Den frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunsten har ikke økonomisk kapasitet til å selv ta kostnadene knyttet til testing og karantene. At feltet derfor trenger ytterligere grad av stimulering eller kompensasjon i en gjenåpningsfase er derfor naturlig.

En ny danse- og scenekunst

For danse- og scenekunstfeltet vil scenekunststrategien og kunstmeldingen være med på å stake ut nye veier, og vi er takknemlige for at vi får bidra inn i det arbeidet. Vi vil her påpeke noen punkter vi mener er av avgjørende karakter for hele kunst- og kulturfeltet, men også danse- og scenekunstfeltet spesielt.

Kunst- og kulturarbeidere kjennetegnes av en prosjektbasert hverdag, på godt og vondt. At man har mange ulike arbeids- og oppdragsgivere, ulike former for inntektskilder både private og offentlige har gjennom pandemien for mange vist seg å slå svært negativt ut. Lappeteppeøkonomien til kunst- og kulturarbeidere har for NAV vært vanskelig å forholde seg til, og dette har ført til at mange ikke mottar den kompensasjonen de burde fått, eller at forskjellige inntektskilder slår beina under de ulike kompensasjonsmulighetene. Vi ber derfor kulturdepartementet se nøye på arbeidstaker-begrepet. Mange kunstnere er selvstendig næringsdrivende i mangel av andre alternativer, selv om arbeidets art tilsier at de burde vært ansatt. I tillegg bør man utrede bedre trygdeordninger for selvstendig næringsdrivende, slik at skillet mellom det å være arbeidstaker og oppdragstaker utjevnes.

Gjennom krisen har vi sett gang på gang at det er enklere å gå inn å trygge de store institusjonene via direkte økte tilskudd. For dem som er tilknyttet disse, har det vært en trygghet og gitt mulighet for å stå i sine kunstneriske virker, og utvikle seg som kunstner. Innenfor dansekunsten blir dette svært sårbart, da mangelen på infrastruktur er så ekstrem. Dansekunsten ble gitt et løft av kulturministeren under statsbudsjettframleggelsen for 2021. Vi ber nå om at dette løftet følges opp slik at dansekunsten kan leve ut sitt iboende potensiale. De regionale kompetansesentrene kan og bør bli fremtidens hybridinstitusjon, som ivaretar kunstnere og kulturarbeidere samtidig som den utfordrer kunstformen og legger til rette for mulighetsrom hvor kunst og publikum kan møtes og samvirke på nye måter. De etablerte kompaniene må sikres ytterligere, og vi viser til vårt krav levert kulturministeren 19. september 2020, hvor vi ber om en ny ordning for etablerte kompanier utenfor kulturfondet. Kulturfondet må sikres økte tilskudd, og spesielt scenekunstavdelingen har behov for øremerkede økninger. Tall fra 2019 viser at tildelingsprosenten på scenekunst kun var på 29%, mot 39% som et gjennomsnitt.

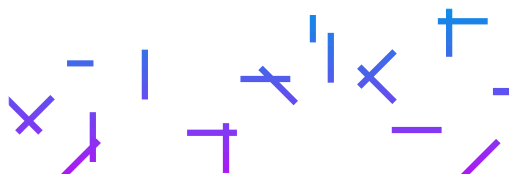
70% av norske dansekunstnere bor og virker i Oslo. En rapport fra Oslo kommune, lagt frem i mai 2019, viser at dansekunsten er den kunstformen med de færreste og dårligste prøve- og produksjonslokalene. 90% av all dansekunst produseres med prosjektmidler fra Norsk kulturfond. Disse tallene sett sammen, viser hvordan

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

kunstformen ikke har blitt gitt sterke, flerfoldige og robuste bein å stå på. Vi ber derfor om at man intensiver arbeidet for å sikre dansekunsten bedre rammebetingelser. Et nytt hus for dansekunsten i Oslo, hvor dansekunst kan produseres, distribueres og formidles må på plass, og her bistår vi gjerne. Man må få på plass gode alternative finansieringskilder enn kun ordningene under Norsk kulturfond. For å sikre mangfold og inkludering både internt i kunstfeltet, men samtidig eksternt mot publikum, trengs andre rammer enn vi har i dag. Det er ikke et alternativ å fortsette i de samme sporene. Pandemien satte kunst- og kulturlivet sjakk matt. Vi må i fortsettelsen trekke opp nye linjer, slik at bransjen optimaliseres og gis en ny hverdag å virke innenfor.

Lykke til med arbeidet, vi stiller oss til deres disposisjon.

Mvh

Kristine Karåla Øren
forbundsleder

Eva Grainger
nestleder

Vi stiller oss bak innspill sendt fra Kunstnernetverket og Norsk Skuespillerforbund

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

